

Teza: obowiązek doskonalenia zawodowego

Nie wypełnienie obowiązku doskonalenia zawodowego przez radcę prawnego (uzyskanie 9 z wymaganych 40 punktów szkoleniowych) jest deliktem dyscyplinarnym. Jednakże przy wymiarze kary należy brać pod uwagę stan zdrowia obwinionej (nawracający paraliż), który w znacznym stopniu utrudnił wypełnienie tego obowiązku.

WO – 126 /19

ORZECZENIE

z dnia 20 listopada 2019 r.

Wyższy Sąd Dyscyplinarny Krajowej Izby Radców Prawnych w Warszawie

w składzie:

Przewodniczący: SWSD Krzysztof Górecki /sprawozdawca/

Sędziowie: SWSD Magdalena Śniegula

SWSD Wojciech Płóciennik

Protokolant: Magdalena Senderska

przy udziale Zastępcy Głównego Rzecznika Dyscyplinarnego Michała Jasiaka

po rozpoznaniu w dniu 20 listopada 2019 r. na rozprawie sprawy

radcy prawnego A. S.

obwinionej o popełnienie przewinienia dyscyplinarnego polegającego na naruszeniu zasad etyki radcy prawnego, określonych w art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych w zw. z art. 14 ust. 1 i 2 w zw. z art. 61 ust. 2 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego

z powodu odwołania obwinionej od orzeczenia Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego OIRP w Warszawie z dnia 1 kwietnia 2019 r., sygn. akt D 272/18:

1. zmienia pkt 1 orzeczenia Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego OIRP w Warszawie z dnia 1 kwietnia 2019 r., sygn. akt D 272/18 w ten sposób, że w miejsce kary pieniężnej w wysokości 2.500,00 zł wymierza karę upomnienia;
2. w pozostałym zakresie zaskarżone orzeczenie utrzymuje w mocy;
3. koszty postępowania odwoławczego w kwocie 1.200 zł ponosi Krajowa Izba Radców Prawnych w Warszawie.

UZASADNIENIE

W dniu 1 kwietnia 2019 r. Okręgowy Sąd Dyscyplinarny OIRP w Warszawie po rozpoznaniu na rozprawie sprawy przeciwko radcy prawnemu A. S., obwinionej o to, że nie wypełniła obowiązku doskonalenia zawodowego i uzyskała 9 z wymaganych co najmniej 40 punktów szkoleniowych w cyklu szkoleniowym, który trwał od 1 stycznia 2015 r. do 31 grudnia 2017 r., czym naruszyła obowiązek dbania o rozwój zawodowy poprzez kształcenie ustawiczne a także obowiązek stosowania się do uchwał organów samorządu radców prawnych, tj. popełniła czyn z art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych w związku z art. 14 ust. 1 i 2 oraz art. 61 ust. 2 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego, w związku z §7 i §11 Regulaminu zasad wypełniania obowiązku doskonalenia zawodowego przez radców prawnych i zadań organów samorządu służących zapewnieniu przestrzegania tego obowiązku

1. uznał radcę prawnego A. S. za winną zarzucanego czynu i za ten czyn wymierzył karę pieniężną w wysokości 2.500 zł;
2. na podstawie art. 70⁶ ust. 2 ustawy o radcach prawnych zasądził od obwinionej 1.500 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania dyscyplinarnego.

Od niniejszego orzeczenia odwołanie wniosła obwiniona, zaskarżając je w całości na swoją korzyść. Obwiniona wniosła o:

1. uchylene orzeczenia Sądu I instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, ewentualnie
2. zmianę orzeczenia w zakresie punktu 1 - poprzez zmniejszenie kary pieniężnej oraz w zakresie punktu 2 - poprzez zmniejszenie zasądzonych kosztów.

Radca prawny A. S. wniosła też o przeprowadzenie dowodu z załączonych do odwołania dokumentów na okoliczność zdiagnozowania u niej przepuklin odcinka lędźwiowego kręgosłupa oraz stanu jej zdrowia.

Zaskarżonemu orzeczeniu zarzucono:

1. rażąco niewspółmierność orzeczonej kary;
2. błąd w ustaleniach faktycznych mający wpływ na treść orzeczenia, polegający na nieustaleniu przyczyn niewykonania przez obwinioną obowiązku szkoleniowego,
3. niedoręczenie obwinionej zawiadomienia o wszczęciu postępowania dyscyplinarnego, a tym samym uniemożliwienie przedstawienia swojego stanowiska w sprawie.

Wyższy Sąd Dyscyplinarny ustalił i zważył, co następuje:

Odwołanie obwinionej zasługuje na uwzględnienie w zakresie orzeczenia o karze.

Wyższy Sąd Dyscyplinarny przyjął ustalenia w zakresie stanu faktycznego poczynione w niniejszej sprawie przez Okręgowy Sąd Dyscyplinarny OIRP w Warszawie za własne.

Z powyższych ustaleń wynika, że obwiniona w okresie szkoleniowym, który trwał od 1 stycznia 2015 r. do 31 grudnia 2017 r. nie uzyskała wymaganych 40 punktów szkoleniowych.

Na wstępie należy wspomnieć, że podstawą odpowiedzialności dyscyplinarnej radcy prawnego za czyny sprzeczne z zasadami etyki lub godnością zawodu jest przepis ustawowy

- art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych, a z drugiej - uzupełniający przepis zawarty w Kodeksie Etyki Radcy Prawnego. Wskazany przepis ustawy przewiduje, że podstawą odpowiedzialności dyscyplinarnej są czyny sprzeczne m.in. z zasadami etyki radcy prawnego. Podstawa ta ma charakter blankietowy, a więc samodzielnie nie pozwala na ustalenie, czy określone zachowanie wypełnia ustawowe znamiona przewinienia dyscyplinarnego. Zatem, dla przyjęcia odpowiedzialności dyscyplinarnej radcy prawnego konieczne jest wskazanie konkretnej zasady uregulowanej w Kodeksie Etyki Radcy Prawnego. I odwrotnie

- uregulowanie zawarte w Kodeksie Etyki Radcy Prawnego również nie może stanowić samoistnej, materialnoprawnej podstawy odpowiedzialności dyscyplinarnej o charakterze represyjnym (vide: wyrok SN z 29 października 2009 r., SDI 22/09). Materialnoprawna podstawa przypisania odpowiedzialności dyscyplinarnej za popełnienie czynu sprzecznego z zasadami etyki radcy prawnego, tak jak każdej odpowiedzialności represyjnej, musi mieć oparcie w przepisie rangi ustawowej, czyli we wspomnianym art. 64 ust. 1 ustawy, a uzupełniająco w przepisach zawartych w Kodeksie Etyki Radcy Prawnego normujących i określających odpowiedzialność za czyn realizujący wprost znamiona

przewinienia dyscyplinarnego (vide: wyrok SN z 15 lipca 2010 r., SDI 12/10, wyrok SN z dnia 6 listopada 2014 r., SDI 32/14, wyrok SN z dnia 18 grudnia 2015 r., SDI 54/15).

Ustawą z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej oraz edukacji prawnej znowelizowana została ustawa o radcach prawnych w zakresie kompetencji Krajowej Rady Radców Prawnych poprzez dodanie do art.60 pkt. 8 litery h, wskazującej wprost na możliwość uchwalania regulaminów dotyczących dopełniania obowiązku zawodowego radców prawnych w zakresie doskonalenia zawodowego i uprawnień organów samorządu służących zapewnieniu przestrzegania tego obowiązku przez radców prawnych. W rezultacie nieaktualne stały się zastrzeżenia sformułowane przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 6 listopada 2014 r., SDI 32/14 - na gruncie poprzednio obowiązującego stanu prawnego.

Wyższy Sąd Dyscyplinarny wskazuje przy tym, że po 2014 r. Sąd Najwyższy przedstawił odmienny pogląd w stosunku do zajętego we wskazanym wyżej wyroku z dnia 6 listopada 2014 r. sygn. akt SDI 32/1.

W wyrokach z dnia 13 grudnia 2016 r., SDI 60/16 oraz z dnia 9 lutego 2017 r., SDI 84/16, opartych wprawdzie na przepisach regulujących wykonywanie zawodu adwokata, Sąd Najwyższy stanął na stanowisku, iż „obowiązek doskonalenia zawodowego adwokata jest obowiązkiem ustawowym. Określenie przez organy samorządu adwokackiego sposobu realizacji i egzekwowania tego obowiązku ma umocowanie ustawowe i w niczym nie narusza konstytucyjnych praw obwinionego”.

W niniejszej sprawie OSD prawidłowo oparł się na przepisie rangi ustawowej, czyli na art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych, a uzupełniająco na przepisach zawartych w Kodeksie Etyki Radcy Prawnego i Regulaminie zasad wypełniania obowiązku zawodowego (...).

Artykuł 60 pkt. 8 lit. h ustawy o radcach prawnych, stanowiący podstawę przyjęcia uchwały Krajowej Rady Radców Prawnych nr 103/IX/2015 r. z dnia 11 grudnia 2015 r., wszedł w życie z dniem 31 sierpnia 2015 r., natomiast sama uchwała - z dniem 1 stycznia 2016 r., tj. po upływie 1 roku od przyjętego cyklu szkoleniowego, przypadającego na lata 2015 – 2017. Należy jednak pamiętać, że obowiązek szkoleniowy, wynikający z przepisów ogólnych ustawy o radcach prawnych i uchwał Krajowej Rady Radców Prawnych istniał już od wielu lat. Bezpośrednio wcześniej materię tę regulowała uchwała Nr 30/B/VII/2008 z dnia 6 czerwca 2008 r. w sprawie określenia zasad wypełniania przez radcę prawnego obowiązku brania udziału w szkoleniach zawodowych.

Uchwała z dnia 11 grudnia 2015 r. nakłada na członków samorządu radcowskiego obowiązek brania udziału w szkoleniach zawodowych na zasadach określonych przez właściwy organ samorządu radcowskiego i uzyskania przewidzianego regulaminem minimalnego pułapu punktów szkoleniowych.

W przedmiotowej sprawie obwiniona w okresie od 1 stycznia 2015r. do 31 grudnia 2017 r. winna uzyskać 40 punktów szkoleniowych, czego nie dopełniła.

Odnosząc się po kolei do zarzutów obwinionej należy wskazać, że nieporozumieniem jest upatrywanie błędu co do okoliczności faktycznych w braku ustalenia przez Sąd I instancji przyczyn niedopełnienia przez obwinioną obowiązku szkoleniowego. Obowiązki tego rodzaju, jak uzyskanie określonej ilości punktów w ramach tzw. szkolenia ustawicznego - jak wyżej wskazano - są nakładane przez samorząd radcowski w ramach jego ustawowych kompetencji i są wiążące wobec wszystkich jego członków a niewypełnienie go stanowi delikt dyscyplinarny. To na osobie, która punktów szkoleniowych nie uzyskała ciąży wykazanie, że zachodziły w tym przypadku okoliczności utrudniające czy uniemożliwiające realizację tego obowiązku oraz, że nastąpiło to bez jej winy.

Zarzut niedoręczenie obwinionej zawiadomienia o wszczęciu postępowania dyscyplinarnego, a tym samym uniemożliwienia przedstawienia swojego stanowiska w sprawie, również nie zasługuje na uwzględnienie.

Ustawa o radcach prawnych, bazując na wcześniejszych doświadczeniach, została znowelizowana w ten sposób, by nie było wątpliwości jaki adres radcy prawnego jest właściwy do korespondencji z nim przez organy samorządu. Przepis

art. 8 ust. 3 ustawy nie pozostawia wątpliwości, że obowiązkiem każdego radcy prawnego jest wskazanie swojej Izbie adresu do doręczeń i powiadamiania o jego zmianie, ze skutkiem doręczenia przesyłek kierowanych pod ten adres.

W niniejszej sprawie wszystkie pisma były wysyłane do obwinionej na adres wskazany przez nią w tym trybie. To, że obwiniona odebrała jedynie przesyłkę zawiadamiającą o terminie rozprawy przed Sądem I instancji w dniu 1 kwietnia 2019 r. pozostaje więc bez znaczenia dla prawidłowości procedowania organów dyscyplinarnych.

Natomiast aprobatę znalazła argumentacja dotycząca stanu zdrowia obwinionej w kontekście niewypełnienia obowiązku szkoleniowego. Z odwołania i załączonych do niego dokumentów, uzupełnionych wyjaśnieniami radcy prawnego A. S. na rozprawie odwoławczej wynika, że na początku 2016 r. pojawiły się u niej ostre stany bólowe kręgosłupa, wywołane przepuklinami odcinka lędźwiowego, które spowodowały ponad 3 – miesięczny paraliż. Dolegliwości te nawracały i konieczna stała się operacja, która została przeprowadzona w lutym 2018 r. Pokreślenia wymaga to, że schorzenie było na tyle intensywne, że zaburzyło normalne funkcjonowanie obwinionej. Obwiniona oświadczyła, że operacja nie rozwiązała całego problemu - pozostał paraliż prawej strony i niedowład prawej nogi. Wpływ tej sytuacji na niezdobycie punktów szkoleniowych uprawdopodobnia wypełnienie przez obwinioną tego obowiązku w poprzednim cyklu szkoleniowym.

W związku z powyższym Wyższy Sąd Dyscyplinarny KIRP uznał, że kara upomnienia będzie w tym przypadku wystarczająca.

Wyższy Sąd Dyscyplinarny, kierując się względami słuszności, zwolnił też obwinioną od kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze, stosując art. 626 k.p.k.

O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 70⁶ ustawy o radcach prawnych.